

חורבן, גלות וגאולה (6)

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה לא:

אמר רב יהודה בר אידי אמר רבי יוחנן: עשר מסעות נסעה שכינה, מקראי. וכנגדן גלתה סנהדרין, מגמרא. עשר מסעות נסעה שכינה, מקראי: מכפרת לכרוב, ומכרוב לכרוב ומפתן למפתן, וממפתן לחצר, ומחצר למזבח, וממזבח לגג, ומגג לחומה, ומחומה לעיר, ומעיר להר, ומהר למדבר, וממדבר עלתה וישבה במקומה שנאמר (הושע ה) אלך אשובה אל מקומי. מכפרת לכרוב, מכרוב לכרוב, ומכרוב למפתן דכתיב (שמות כה) ונועדתי [לך שם ודברתי] אתך מעל הכפרת, וכתיב (שמואל ב כ"ב) וירכב על כרוב ויעף, וכתיב (יחזקאל ט) וכבוד אלהי ישראל נעלה מעל הכרוב אשר היה עליו אל מפתן הבית. וממפתן לחצר דכתיב (יחזקאל י) וימלא הבית את הענן והחצר מלאה את נגה כבוד ה'. מחצר למזבח דכתיב (עמוס ט) ראיתי את ה' נצב על המזבח, וממזבח לגג דכתיב (משלי כא) טוב לשבת על פנת גג, מגג לחומה דכתיב (עמוס ז) והנה ה' נצב על חומת אנך. מחומה לעיר דכתיב (מיכה ו) קול ה' לעיר יקרא, ומעיר להר דכתיב (יחזקאל יא) ויעל כבוד ה' מעל תוך העיר ויעמד על ההר אשר מקדם לעיר, ומהר למדבר דכתיב (משלי כא) טוב שבת בארץ מדבר. וממדבר עלתה וישבה במקומה דכתיב (הושע ה) אלך אשובה אל מקומי וגו'. אמר רבי יוחנן: ששה חדשים נתעכבה שכינה לישראל במדבר, שמא יחזרו בתשובה. כיון שלא חזרו אמר: תיפח עצמן, שנאמר (איוב יא) ועיני רשעים תכלינה ומנוס אבד מנהם ותקותם מפח נפש. וכנגדן גלתה סנהדרין, מגמרא: מלשכת הגזית לחנות, ומחנות לירושלים, ומירושלים ליבנה, ומיבנה לאושא, ומאושא ליבנה, ומיבנה לאושא, ומאושא לשפרעם, ומשפרעם לבית שערים, ומבית שערים לצפורי, ומצפורי לטבריא. וטבריא עמוקה מכולן, שנאמר (ישעיהו כט) ושפלת

מארץ תדברי. רבי אלעזר אומר: ששת גלות, שנאמר (ישעיהו כו) כי השח ישבי מרום קריה נשגבה ישפילנה ישפילה עד ארץ יגיענה עד עפר. אמר רבי יוחנן: ומשם עתידין ליגאל, שנאמר (ישעיהו נב) התנערי מעפר קומי שבי.

תלמוד ירושלמי מסכת סנהדרין פרק א דף יח טור ג/ה"ב:

חבירים מהו ליכנס לקידוש החדש אמר רבי הושעיה חבר הוינא ואעלי רבי שמואל בר רב יצחק לקידוש החדש ולינא ידע אין סלקית ממניינא אין לא. פשיטא דלא סליק למה בגין דהוה חתניה או משום שאין חבירין נכנסין לקידוש החדש. א"ר כהנא חבר הוינא ואעלי רבי תנחום בר חייה לקידוש החדש וסלקית ממניינא הדא אמרה שחבירים נכנסין לקידוש החדש. חברים מהו ליכנס לעיבור שנה נישמענה מהדא מעשה בר"ג שאמר יקרוני שבעה זקינים לעלייה ונכנסו שמנה אמר מי הוא שנכנס שלא ברשות עמד שמואל הקטן על רגליו ואמר אני עליתי שלא ברשות הלכה נצרכה לי ונכנסתי לשאול עליה. אמר לו רבן גמליאל ומה אלדד ומידד שכל ישראל יודעים שאילו הן שנים.... ר' לעזר בשם ר' חנינה מעשה בעשרים וארבע קריות של בית רבי שנכנסו לעבר שנה בלוד ונכנסו בהן עין רע ומתו כולם בפרק אחד מאותה שעה עקרוה מיהודה וקבעוה בגליל.

תלמוד ירושלמי מסכת ראש השנה פרק ג דף נח טור ד/ה"א

ביומוי דרבי אבהו אתון בעיי מימר גואלינו ואמרין גאולתינו וקבלון בימוי דר' ברכי' אשתתקון אמר לון שמעתין דא תקדש ירחא וארכינן בראשיהן וקבלון:

תלמוד בבלי מסכת ראש השנה כה עמוד א

אמר ליה רבי לרבי חייא: זיל לעין טב וקדשיה לירחא, ושלח לי סימנא: דוד מלך ישראל חי וקים. תנו רבנן: פעם אחת נתקשרו שמים בעבים ונראית דמות לבנה בעשרים ותשעה לחדש, כסבורים העם לומר: ראש חדש, ובקשו בית דין לקדשו. אמר להם רבן גמליאל: כך מקובלני מבית אבי אבא: אין חדושה של לבנה פחותה מעשרים ותשעה יום ומחצה ושני שלישי שעה ושבעים ושלושה חלקים. ואותו היום מתה אמו של בן זזא, והספידה רבן גמליאל הספד גדול. לא מפני שראויה לכך, אלא כדי שידעו העם שלא קידשו בית דין את החדש.

תלמוד בבלי, בבא מציעא פג עמוד ב:

רבי אלעזר ברבי שמעון אשכח לההוא פרהגונא דקא תפיס גנבי, אמר ליה: היכי יכלת להו, לאו כחיותא מתילי? דכתיב בו תרמש כל חיתו יער. איכא דאמרי מהאי קרא קאמר ליה: (תהלים י) יארב במסתר כאריה בסוכו, דלמא שקלת צדיקי ושבקת רשיעי? (-ראב"ש מצא אחראי יהודי ללכידת גנבים ושאלו כיצד הוא יודע שאכן הוא תופס דווקא את האשמים?) אמר ליה: ומאי אעביד? הרמנא דמלכא הוא! (-ענה לו: ומה אעשה חיוב המלך הוא!) אמר: תא אגמרך היכי תעביד עול בארבע שעי לחנותא, כי חזית איניש דקא שתי חמרא וקא נקיט כסא בידיה וקא מנמנמ שאל עילויה, אי צורבא מרבנן הוא וניים אקדומי קדים לגרסיה, אי פועל הוא קא עביד עבידתיה, ואי עבידתיה בליליא רדודי רדיד. ואי לא גנבא הוא, ותפסיה. (-א"ל בא בשעה הרביעית לחנות, אם תראה אדם שעדיין מנמנמ ואין לו סיבה טובה לכך, מצד עבודתו, דע שגנב הוא ולכן ניעור בלילה) שאישתמע מילתא בי מלכא, אמרו: קריינא דאיגרתא איהו ליהו פרונקא. אתיוה לרבי אלעזר ברבי שמעון, וקא תפיס גנבי ואזיל. שלח ליה רבי יהושע בן קרחה: חומץ בן יין, עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה! שלח ליה: קוצים אני מכלה מן הכרם. שלח ליה: יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו. (- שמעו את הדבר בבית המלך, ומינו אותו במקומו, והיה תופס גנבים, שלו לו

ריב"ק עד מתי אתה מוסר יהודים למלכות? השיב לו שאת הרשעים הוא מכלה, ענה לו ריב"ק שיבא בעל הכרם שהיינו הקב"ה ויכלה קוציו) יומא חד פגע ביה ההוא כובס, קרייה חומץ בן יין. אמר: מדחציף כולי האי שמע מינה רשיעא הוא, אמר להו: תפסוהו. תפסוהו, לבתר דנח דעתיה אזל בתריה לפרוקיה ולא מצי. קרי עליה (משלי כ"א) שמר פיו ולשונו שמר מצרות נפשו. זקפוהו, קם תותי זקיפא וקא בכי. אמרו ליה: רבי, אל ירע בעיניך, שהוא ובנו בעלו נערה מאורסה ביום הכפורים. הניח ידו על בני מעיו, אמר: שישו בני מעי, שישו! ומה ספיקות שלכם כך, ודאית שלכם על אחת כמה וכמה, מובטח אני בכם שאין רמה ותולעה שולטת בכם. ואפילו הכי לא מייתבא דעתיה, אשקוהו סמא דשינתא, ועיילוהו לביתא דשישא, וקרעו לכריסיה. הוו מפקו מיניה דיקולי דיקולי דתרבא ומותבי בשמשא בתמוז ואב ולא מסרחי. כל תרבא נמי לא סריח! כל תרבא לא סריח שורייקי סומקי מסריח, הכא אף על גב דאיתא שורייקי סומקי לא מסריח. קרי אנפשיה (תהלים ט"ז) אף בשרי ישכן לבטח. ואף רבי ישמעאל ברבי יוסי מטא כי האי מעשה לידיה. פגע ביה אליהו, אמר ליה: עד מתי אתה מוסר עמו של אלהינו להריגה? אמר ליה: מאי אעביד? הרמנא דמלכא הוא! אמר ליה: אבוך ערק לאסיא, את ערוק ללודקיא. (-וכן אירע לר' ישמעאל ואמר לו אליהו שיברח כשם שברח אביו ולא יעבוד עבור הרומאים בתפסית גנבים)

תלמוד בבלי מסכת פסחים קיח עמוד ב

אמר רב כהנא: כשחלה רבי ישמעאל ברבי יוסי שלח לו רבי: אמור לנו שנים ושלשה דברים שאמרת לנו משום אביך. שלח לו... עתידה מצרים שתביא דורון למשיח, כסבור אינו מקבל מהם, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשיח: קבל מהם, אכסניא עשו לבניי במצרים, מיד (תהלים סח) יאתיו חשמנים מני מצרים. נשאה כוש קל וחומר בעצמה: ומה הללו שנשתעבדו בהן כך, אני שלא נשתעבדתי בהן לא כל שכן? אמר לו הקדוש ברוך הוא: קבל מהם, מיד (תהלים סח) כוש תריץ ידיו לאלהים. נשאה מלכות [רומי] הרשעה קל וחומר בעצמה:

ומה הללו שאין אחיהן כך, אנו שאנו אחיהן לא כל שכן? אמר לו הקדוש ברוך הוא לגבריאלי: (תהלים סח) גער חית קנה. געור חיה וקנה לך עדה. דבר אחר: געור חית קנה שדורה בין הקנים, דכתיב (תהלים פ) יכרסמנה חזיר מיער וזיז שדי ירענה. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: געור בחיה שכל מעשיה נכתבין בקולמוס אחד. (תהלים סח) עדת אבירים בעגלי עמים ששחטו אבירים כעגלים שאין להם בעלים. (תהלים סח) מתרפס ברצי כסף שפושטין יד לקבל ממון, ואין עושין רצון בעלים. (תהלים סח) פזר עמים קרבות יחפצון, מי גרם להם לישראל שיתפזרו לבין אומות העולם קריבות שהיו חפצין בהן. ועוד שלח לו: שלש מאות וששים וחמשה שווקים בכרך גדול של רומי, וכל אחד ואחד היו בו שלש מאות וששים וחמשה בירניות, וכל בירנית ובירנית היו בו שלש מאות וששים וחמשה מעלות, וכל מעלה ומעלה היו בו כדי לזון את כל העולם כולו. אמר רבי (ישמעאל) (מסורת הש"ס: [ר"ש ברבי]) לרבי, ואמרי לה (לרבי ישמעאל בר יוסי) (מסורת הש"ס: [ר"י בר' יוסי]) הני למן? לך ולחברך ולחברותך.

בראשית רבה פרשה סה פסקה א

ויהי בן ארבעים שנה, הה"ד (תהלים פ) יכרסמנה חזיר מיער ר' פנחס בשם רבי סימון מכל הנביאים לא פירסמוה אלא שנים משה ואסף, משה אמר (דברים יד) ואת החזיר כי מפריס פרסה הוא, אסף אמר יכרסמנה חזיר מיער, למה הוא מושלה בחזיר, אלא מה חזיר הזה בשעה שהוא רובץ הוא מפשיט את טלפיו כלומר שאני טהור כך מלכות הזאת הרשעה גוזלת וחומסת נראת כאלו מצעת את הבימה, כך עשו כל ארבעים שנה צד נשי אנשים ומענה אותם וכיון שהגיע לארבעים שנה דימה עצמו לאביו, אמר מה אבא נשא אשה בן ארבעים שנה אף אני נושא אשה בן ארבעים שנה הה"ד ויהי עשו בן ארבעים שנה.

תלמוד בבלי מסכת ברכות ס עמוד א

משמועה רעה לא יירא. ההוא תלמידא דהוה קא אזיל בתריה דרבי ישמעאל
ברבי יוסי בשוקא דציון. חזייה דקא מפחיד, אמר ליה: חטאה את דכתיב
(ישעיהו ל"ג) פחדו בציון חטאים.

תלמוד בבלי בכורות נז עמוד ב

העיד רבי ישמעאל בן סתריאל מערקת לבינה לפני רבי: במקומנו מפשיטין את
המתה ומלבישין את החי, אמר רבי: נתגלה טעמא של משנתינו. חזירין
שבמקומנו יש להם ששים רבוא קלפים בבית המסס שלו. פעם אחת נפל ארז
אחד שבמקומנו, ועברו שש עשרה קרונות על חודו אחת. פעם אחת נפלה ביצת
בר יוכני, וטבעה ששים כרכים, ושברה שלש מאות ארזים.

איכה רבה (בובר) פרשה א ד"ה [ג] גלתה יהודה:

א"ר אבא בא כהנא אם ראית ספסלים מלאים (בכל יום) [בבליים] בארץ ישראל,
צפה לרגליו של מלך המשיח. א"ר שמעון בן יוחאי אם ראית סוס פרסי קשור
בקברי ארץ ישראל, צפה לרגליו של מלך המשיח.